

Dopolnilni prispevek iz osebnega dohodka

Dopolnilni prispevek iz osebnega dohodka delavcev je bil določen predvsem iz dveh razlogov. Prvič, da se poveča vpliv komune na področju oblikovanja osebnih dohodkov delavcev na njenem ozemlju, a drugič, da se ob nekaterih pogojih omogoči komuni, da si s tem instrumentom zagotovi sredstva za rešitev nekaterih problemov njenih državljanov.

Oblikovanje osebnih dohodkov delavcev je odvisno od splošnega in osebnega uspeha v poslovanju gospodarske organizacije. Tu delujejo razni činitelji tako v sami gospodarski organizaciji kakor tudi izven nje. Vsi ti činitelji, ki končno vplivajo na višino dohodka, opredeljujejo tudi obseg osebnih dohodkov delavcev. No, razmerja ni nujno, da bi morala biti vedno postavljena v prěmem sorazmerju. Predvsem ni višina dohodka vedno popolnoma izraz prizadevanja delovnega kolektiva. Nanjo učinkujejo splošna razmerja v razvoju našega gospodarstva, konkretna politika cen in drugi činitelji, s katerimi vplivamo na smer gibanja gospodarstva. Zato mora biti tudi dohodek, ki je bil realiziran, ocenjen, odkod je in kako je bil dosežen.

Namen dopolnilnega prispevka

Veljavni sistem razdelitve in lestvice zajemanja osebnega dohodka s proračunskim prispevkom izhajata iz določenih splošnih razmerij, ki vladajo v našem gospodarstvu. Progresivno zajemanje lahko do neke mere zagotovi enak položaj vseh zavezancev proračunskega prispevka, kolikor se ne spuščamo v to, kako se je oblikovala podlaga za te osebne dohodke. Če tega ne raziskujemo, tedaj so vsi zavezanci v načelu v enakem položaju in so obveznosti prispevka v sorazmerju z osebnim dohodkom ob uporabi progresivne. Smoter instrumentov je, da postavijo poslovanje gospodarske organizacije v enake splošne pogoje, to je, da se izloči tisti del dohodka, ki je rezultat posebnega položaja gospodarske organizacije bodisi zato, ker je objektivno njen položaj povoljnější, ali zato, ker je družbena skupnost vložila vanjo modernejša in večja sredstva in podobno. Kljub temu se zaradi njihovega splošnega učinka, a zato tudi zaradi nemožnosti, da bi ta učinek v vsakem primeru prišel v svojem popolnem obsegu do izraza, lahko pri nekaterih organizacijah, skupinah organizacij in celo področjih zgodí, da se oblikuje dohodek — in iz njega tudi osebni dohodek mimo in iznad splošne ravni, ki je bila upoštevana, ko je bil postavljen sistem zajemanja.

Tržni značaj gospodarjenja lahko razen tega omogoči posebno nekaterim organizacijam, da realizirajo povečan dohodek tudi brez povečanja delovne storilnosti in obsega proizvodnje in da del tega dohodka pritegnejo med osebne dohodke.

Vsi ti momenti opozarjajo na možnost oblikovanja osebnih dohodkov iznad ali mimo tistih meril, ki jih je mogoče vzeti kot gospodarska merila in na katerih je v načelu zasnovan tudi ves sistem razdelitve čistega dohodka in zajemanja osebnega prispevka v korist proračuna.

Da bi omogočil širši vpliv komune na oblikovanje osebnih dohodkov in na vzdrževanje splošnih razmerij v razdelitvi tako, da bi bila ta razmerja odvisna od dejanskega povečanja proizvodnje in delovne storilnosti, je zakon dovolil, da lahko uvede dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka tudi občina, in to največ do 10 odstotkov.

Ko se pojavijo taki primeri, tedaj komuna, ko uvede tak prispevek, dejansko konkretno spravlja v sklad razmerja v osebnih dohodkih, ki jih ni bilo mogoče ugotoviti do te mere, ko so bili določeni instrumenti ali pa so se kasneje spremenili zaradi nekih gibanj v gospodarstvu. S tako svojo funkcijo in samo s takimi pogoji komuna vpliva na vzdrževanje in še boljše vsklajevanje razmerij v ravni osebnih dohodkov in osebne potrošnje, ki so določena v družbenih planih.

Razdelitev sredstev na posamezne oblike potrošnje je izhajala iz možnosti in potreb. Potemtakem je tudi raven osebnih dohodkov prav tako ena izmed važnih prvin v tej razdelitvi. Ob součinkovanju drugih gospodarskih ukrepov mora zagotoviti tudi določeno stopnjo standarda delavcev. Zato je treba, če so nastopile kakšne posebne okoliščine, iz katerih je mogoče ugotoviti, da posamezne gospodarske organizacije, skupine organizacij, veje ali posamezne dejavnosti realizirajo povečane osebne dohodke, ki niso odraz povečanja delovne storilnosti ali obsega proizvodnje, temveč kakšnih drugih činiteljev izven gospodarske organizacije, v takih primerih uvesti dopolnilni prispevek.

Nepravilna uporaba

Če take okoliščine niso nastopile, tedaj ni razloga, razen tistega, o katerem bomo kasneje razpravljali, da bi uvedli dopolnilni prispevek. Njegova uvedba ne bi bila na črti vsklajevanja razmerij pri oblikovanju osebnih dohodkov, temveč prav nasprotno. Učinkoval bo kot činitelj potenciranja razlike med zavezanci prispevka iz osebnega dohodka bodisi v komuni ali med komunami.

Pri uvajanju tega prispevka je razen tega potrebno posebej upoštevati raven realnih dohodkov in standarda. Ne smejo se izkoristiti vsi instrumenti v vseh mogočih razmerjih. Instrumenti za izvajanje gospodarskih ukrepov so določeni za različna gibanja. Organi, ki so pooblašeni, da jih izvajajo, jih morajo uporabljati v odvisnosti od dejanskih gibanj. Zato ni mogoče sprejeti kot pravilne orientacije tistih komun, ki so ta instrument razumele samo kot instrument za doseg dohodkov. Čeprav končno rezultira kot dohodek občine, ga je predvsem potrebno razumeti kot dopolnilni instrument pri reguliranju razmerij v osebnih dohodkih v komuni. Ta je najbližji organ, ki lahko ta razmerja ugotavlja in ki lahko odpravlja nekatere nepravilnosti. Tu se kaže kot organ, ki vpliva na pogoje gospodarjenja, na pravilno usmeritev v razdelitvi čistega dohodka itd. V tej svoji funkciji bi pogrešila, če bi upoštevala samo potrebo po kakšnih sredstvih določila dopolnilni prispevek, pri čemer ne bi upoštevala dovolj, ali je to za delavce

glede na življenjske stroške in druge prvine standarda znosno, posebno pa, če ne bi pregledala in analizirala učinek činiteljev v oblikovanju osebnih dohodkov pri raznih gospodarskih organizacijah.

Primerce, da posamezne komune v dirki za sredstvi ne ocenjujejo dovolj teh činiteljev v gospodarjenju, temveč da posamezne instrumente, ki so jim dani v mehanizmu naše demokracije, uporabljajo mimo potrebnih in koristnih okvirov, že imamo. Tako uporabljanje instrumentov ni tisto, kar pomeni v našem mehanizmu neposredne demokracije najbolj smotno konkretiziranje politike danih razmerij. Nepravilna uporaba teh instrumentov lahko povzroči škodo smotrni in gospodarski razdelitvi sredstev. Z njimi je mogoče vplivati na spremenitev splošnih razmerij v razdelitvi in ustvaritev novih razmerij, ki vlečejo sile v drugo smer, a ne v tisto, ki je bila določena.

Reševanje komunalnih potreb z dopolnilnim prispevkom

Če je nujno zadovoljiti eno ali več potreb, ki pomenijo splošno potrebo državljanov v občini, a za katere tudi sami državljanji uvidevajo, da jih je treba rešiti, je mogoče začeti uvajati dopolnilni prispevek celo, če niso izpolnjeni tisti pogoji, o katerih smo prej govorili. No, tudi tu se zastavlja vprašanje tretiranja posameznih zavezancev v smislu zakona. Zakon dopušča možnost uvedbe dopolnilnega prispevka za posamezne dejavnosti, posamezne gospodarske organizacije, skupine gospodarskih organizacij in gospodarske veje. Če gre za razlog, ki smo ga poudarili, tedaj je mogoča splošna in enaka obveznost, če pa so drugi razlogi, o katerih smo govorili prej, tedaj je po našem mnenju ne samo upravičen razlog, temveč tudi potreba po različnih prispevkih, ker lahko tisti činitelji, o katerih smo govorili, različno vplivajo na posamezne organizacije, dejavnosti, skupine in veje.

Ko se lotevamo problema uvedbe dopolnilnega prispevka, zato nikakor ne smemo izhajati iz tega, da je samo instrument za pridobivanje sredstev za občinske potrebe. Ta instrument je po našem mnenju potrebno predvsem razumeti kot instrument, s katerim se splošna politika v oblikovanju osebnih dohodkov, dana v splošnih predpisih, konkretizira in prilagodi dejansko nastalim pogojem in razmerjem v občini. V primeru, ko pa je potrebno, da se s prispevkom reši neki splošni problem v občini in zberejo sredstva od vseh nosilcev osebnega dohodka, je potrebno tudi mnogo širše posvetovanje z njimi, ali so pripravljeni, da nosijo na svojih osebnih dohodkih ta prispevek, zato da bi lahko z njim rešili nekatera važna vprašanja, ki so v skupnem interesu vseh državljanov.

Ne smemo pozabiti, da je mogoče tudi ta instrument koristno uporabiti skupaj z drugimi instrumenti, s katerimi občina regulira določena razmerja na področju krajevnih doklad, taks, prometnega davka, komunalnih uslug in podobno, vsj pa terjajo, če želimo, da bodo ne samo gospodarsko, temveč tudi politično pravilno učinkovali, da se pred vsako njihovo uvedbo ugotovijo in analizirajo činitelji, ki uravničujejo to uvajanje, in učinke, ki jih želimo doseči, in to v smislu vseh gibanj proizvodnje in razdelitve na ozemlju občine. U. V.